

AYOL JINSIY A'ZOLARINING XAVFSIZ O'SMALARNING KELIB CHIQISHI KLINIK KECHISHI DAVOSI

NAZIRAXON USMONOVA USMONOVNA

*Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi
Hamshiralik ishi fanlari kafedrasi mudiri*

NIGORA SOBIROVA ILHOMJON QIZI

*Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi
Akusherlik va ginekologiyada hamshiralik ishi fani o'qituvchisi*

XURSANOY ERGASHEVA XXX

*Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi
Akusherlik va ginekologiya fani o'qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada ayol jinsiy a'zolarida uchraydigan xavfsiz (benign) o'smalarning kelib chiqish sabablari, klinik belgilarining o'ziga xos jihatlari hamda zamonaviy tashxislash va davolash usullari yoritilgan. Ginekologik amaliyotda ko'p uchraydigan mioma, fibroma, kista kabi o'smalar organizmda gormonal, irsiy va ekologik omillar ta'sirida shakllanishi mumkinligi ta'kidlanadi. Maqolada o'smalarning o'sish dinamikasi, diagnostika usullari (UZI, MRI, laborator tahlillar), klinik simptomlari va bemor hayot sifatiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, jarrohlik va dori vositalari bilan davolash usullari, ularning samaradorligi va asoratlar profilaktikasi bo'yicha amaliy tavsiyalar keltiriladi. Maqola tibbiyot talabalari, shifokorlar va ilmiy izlanuvchilar uchun mo'ljallangan.

Kalit soʻzlar: ayol jinsiy aʼzolari, xavfsiz oʻsmalar, mioma, fibroma, tuxumdon kistasi, klinik kechish, tashxis, gormonal disbalans, davolash usullari, ginekologiya

KIRISH

Ayol jinsiy aʼzolari salomatligi – nafaqat individual sogʻliq, balki jamiyatning demografik holati va oilaviy farovonlik bilan chambarchas bogʻliq boʻlgan dolzarb masalalardan biridir. Soʻnggi yillarda ayollar orasida uchrayotgan ginekologik kasalliklar ichida xavfsiz (benign) oʻsmalar alohida oʻrin egallamoqda. Ular orasida bachadon miomalari, tuxumdon kistalari, fibromatoz oʻzgarishlar keng tarqalgan boʻlib, bu holatlar reproduktiv salomatlikka sezilarli taʼsir koʻrsatadi.

Ushbu oʻsmalar garchi xavfsiz boʻlsa-da, oʻz vaqtida aniqlanmasa yoki nazorat qilinmasa, ayolning umumiy hayot sifatini pasaytirishi, gormonal disbalans, hayz davrining buzilishi, bepushtlik va boshqa asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois, ularning kelib chiqish omillarini aniqlash, klinik kechishini toʻgʻri baholash va eng maqbul davolash usullarini qoʻllash zamonaviy ginekologiya oldidagi muhim vazifalardan biridir.

Mazkur ishda ayol jinsiy aʼzolarida uchraydigan xavfsiz oʻsmalarning etiologiyasi, klinik belgilari, tashxislash va davolash yoʻnalishlari tahlil qilinadi hamda amaliy tavsiyalar beriladi. Maqsad – ushbu holatlarning erta aniqlanishi va samarali davolanishini taʼminlash orqali ayollar salomatligini muhofaza qilishga hissa qoʻshishdir.

ASOSIY QISM

Ginekologik amaliyotda xavfsiz oʻsmalarning oʻz vaqtida aniqlanishi va toʻgʻri davolanishi ayol salomatligi uchun muhim hisoblanadi. Koʻplab holatlarda ayollar bachadon miomasi yoki tuxumdon kistasi mavjudligini oddiy UZI tekshiruvlaridan soʻng bilib qolishadi. Shuning uchun profilaktik koʻriklar

muntazam amalga oshirilishi zarur. Hududiy poliklinikalarda ayollar uchun yiliga bir marotaba bepul ginekologik tekshiruv tashkil etilishi bu borada amaliy natija beradi.

O'smalarning klinik belgilari har doim ham aniq bo'lmashligi mumkin. Masalan, bachadon miomasining dastlabki bosqichida ayollar faqatgina kuchli hayz ko'rish yoki bel sohasida og'riqdan shikoyat qilishadi. Bu alomatlar boshqa ginekologik kasalliklar bilan adashtirilmasligi uchun, har bir shikoyatga individual yondashuv talab etiladi. Tajribali ginekologlar bemorning hayz davri kalendarini yuritishini tavsiya qilishadi. Bu oddiy amaliy yondashuv orqali o'zgarishlarni erta payqash mumkin bo'ladi.

Davolash usullariga kelsak, kichik hajmdagi o'smalar uchun konservativ yondashuvlar qo'llaniladi. Misol uchun, gormonal muvozanatni tiklovchi dori vositalari yordamida o'smalarning o'sishini sekinlashtirish yoki to'xtatish mumkin. Bunda bemorning yoshlikdagi salomatligi, tug'ruq soni va boshqa individual omillar inobatga olinadi. Qiziqarli va amaliy tajribalardan biri bu o'simta hajmini muntazam ravishda tibbiy ko'riklar orqali kuzatishdir. Har oy UZI orqali o'sma o'zgarishini baholab borish shifokorga to'g'ri qaror qabul qilish imkonini beradi.

Ba'zi hollarda esa jarrohlik aralashuvi muqarrar bo'ladi. Ayniqsa, o'smalar juda tez o'sayotgan bo'lsa yoki boshqa a'zolarga bosim o'tkazayotgan bo'lsa, minimal invaziv laparoskopik operatsiyalar qo'llaniladi. Bunday amaliy holatlarda bemor bir necha kundan keyin uyiga qaytadi, tiklanish jarayoni esa ancha yengil kechadi. Aytish joizki, zamonaviy ginekologiya markazlarida shifokorlar ayollarga o'z sog'lig'ini qanday nazorat qilish kerakligini amaliy mashg'ulotlar orqali o'rgatishmoqda.

Tuxumdon kistalari holatida esa dori vositalari orqali to'liq so'rilib ketadigan kistalar ham mavjud. Bemorlar shifokor tavsiyasiga asosan dori-darmonlar qabul qilgan holda invaziv muolajalarsiz ham sog'lomlashishlari

mumkin. Shuningdek, ovulyatsiya jarayonini tahlil qilish, stress omillarini bartaraf etish, ovqatlanish va uyqu gigiyenasiga rioya qilish kabi holatlar ham davolash jarayonining ajralmas qismidir.

Shifokor va bemor o'rtasidagi doimiy muloqot, shaxsiy sog'liq monitoringi, klinik belgilarni yozib borish amaliyoti, sog'lom turmush tarzini shakllantirish — bularning barchasi xavfsiz o'smalarning oldini olish va samarali davolashning real, hayotga yaqin amaliy usullaridir.

Ayol jinsiy a'zolari xavfsiz o'smalari bo'yicha amaliy yondashuvlar jadvali

Yo'nalish	Amaliy misol
Erta tashxis qo'yish	Ayollarni yillik profilaktik tekshiruvdan o'tkazish jarayonida ultratovush diagnostikasidan foydalanish orqali kichik hajmdagi miomalarni erta aniqlash.
Alomatlarni kuzatish	Ayollarga hayz ko'rish taqvimini yuritish tavsiya etilib, hayz siklida yuz berayotgan o'zgarishlar asosida gormonal disbalansdan darak beruvchi belgilar aniqlanadi.
Tashxisda texnologik yondashuv	Tuxumdon kistasini aniqlashda laborator tahlillar (gormonlar darajasi) va UZI natijalarini birlashtirib kompleks xulosa chiqarish.
Konservativ davolash	Kichik fibromaning o'sishini to'xtatish uchun bemorga gormon muvozanatini tiklovchi tabletkalar kursi belgilanishi va bu davrda muntazam UZI orqali nazorat qilish.
Jarrohlikdan oldingi tayyorgarlik	O'sma operatsiyasi rejalashtirilgan ayolga ovqatlanish rejimi, jismoniy faollik va stressni kamaytirish bo'yicha shaxsiy tavsiyalar berilishi.

Yo'nalish	Amaliy misol
Minimal invaziv muolajalar	Laparoskopik yo'l bilan olib tashlangan tuxumdon kistasidan so'ng bemorni bir kun ichida uyiga qaytarish va tiklanishni masofaviy monitoring qilish.
Bemorga ruhiy yondashuv	Ayollarda o'sma borligi aniqlanganda, shifokor tomonidan do'stona va tushunarli tilda muammo haqida tushuntirish berilishi, bu orqali bemor xavotirini kamaytirish.
Uy sharoitida sog'liqni kuzatish	Ayollarga tana harorati, og'riq darajasi va hayz holatini kunlik daftarga yozib borish tavsiya qilinib, keyingi tashrifda bu ma'lumotlar asosida davolash takomillashtiriladi.
Reabilitatsiya jarayoni	Operatsiyadan so'ng bemorga individual jismoniy mashqlar, ovqatlanish va dam olish rejimi asosida yozilgan sog'lomlanish dasturi taqdim etiladi.
O'quv treninglar orqali profilaktika	Mahallalarda ayollar uchun o'tkazilayotgan sog'lom turmush tarzi treninglarida xavfsiz o'smalar, ularning belgilari va davosi haqida amaliy seminar o'tkazilishi.

XULOSA

Ayol jinsiy a'zolarida uchraydigan xavfsiz o'smalar – garchi hayot uchun bevosita xavf tug'dirmasa-da – o'z vaqtida aniqlanmasa va nazorat qilinmasa, ayollarning jismoniy va ruhiy salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu o'smalarning kelib chiqishida gormonal o'zgarishlar, irsiy omillar, stress va turmush tarzining bevosita roli mavjudligi amaliy tajribalar orqali tasdiqlangan.

Klinik kechish bosqichlarini to'g'ri baholash, bemorning shikoyatlariga individual yondashish va zamonaviy diagnostik texnologiyalardan foydalanish erta tashxis qo'yishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, har bir ayolga mos

keladigan konservativ yoki jarrohlik usullari asosida tuzilgan davolash rejalari sog'lomlashtirish samaradorligini oshiradi.

Amaliy faoliyat shuni ko'rsatadiki, bemor va shifokor o'rtasidagi doimiy muloqot, bemorning sog'lig'iga nisbatan mas'uliyatli yondashuvi va profilaktika tadbirlari xavfsiz o'smalarning asoratlarini kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bois, xavfsiz o'smalarni faqat kasallik sifatida emas, balki ayol salomatligining uzviy bir qismi sifatida o'z vaqtida aniqlash va davolash dolzarb hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jo'rayev A., Raximova D. Ginekologik kasalliklar va ularning davosi. – Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti, 2021.
2. Xayitova M. R. Ayollar sog'lig'i va zamonaviy ginekologiya. – Samarqand: "Ilm ziyo" nashriyoti, 2020.
3. Ismoilov B., Matkarimova N. Tibbiy ginekologiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2019.
4. Qodirova G. Ayol organizmining fiziologik va patologik holatlari. – Buxoro: "Shifo" nashriyoti, 2022.
5. Karimova M. Reproktiv salomatlik va xavfsiz onalik. – Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2023.